

Viktoriaskolan
Granrisvägen 33
702 35 Örebro

2010-03-02
1 (10)
Dnr: 40-2009:1773

Brickebergskyrkans skolstiftelse
Ordf Gunn Öjebrandt
Granvägen 30A
702 21 Örebro

Kvalitetsgranskning av Viktoriaskolan med huvudman Brickebergskyrkans skolstiftelse.

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat om Viktoriaskolan, med rektorn som ytterst ansvarig, har ett fungerande system för att följa upp och utvärdera elevers kunskapsutveckling. Vidare har det granskats huruvida skolan har ett system för att utforma åtgärder, i syfte att förbättra kunskapsresultaten på skolan. Granskningen och bedömningen av hur väl skolan uppfyller statens krav har genomförts utifrån skollagen, läroplaner, övriga författningar för skolan samt forskning på skolområdet.

Skolinspektionen bedömer att Viktoriaskolan uppfyller de krav som ställts på verksamheten gällande de granskade områdena och därför kommer inga ytterligare åtgärder att vidtas.

Skolinspektionens granskning av Uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling i Viktoriaskolan med huvudman Brickebergskyrkans skolstiftelse

1. Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolors arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsresultat, samt av det åtgärdsarbete skolor bedriver, under perioden september 2009 till mars 2010. Granskningen av Viktoriaskolan med Brickebergskyrkans skolstiftelse i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling".

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Kvalitetsgranskningens syfte är att påverka skolorna så att de får ökad kännedom om de krav som ställs på skolor och rektorn, samt att stärka de strukturer skolorna har så att de målinriktat kan följa upp, utvärdera och utarbeta åtgärder för att förbättra elevers kunskapsresultat.

Skolans arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling granskas i sin helhet över samtliga årskurser för att kunna se om skolan har ett sammanhållet system för kvalitetsarbetet samt för att kunna avläsa eventuella spridningseffekter mellan de lägre och högre årskurserna. Granskningen inriktar sig enbart på kunskapsresultaten, andra målområden skolan har ingår inte i denna granskning. Följande huvudfrågor ska belysas med hjälp av granskningen:

1. Ser rektorn till att det görs en kunskapsresultatbeskrivning (*uppföljning*) på skolan och att skolan har ett system för det arbetet?
2. Ser rektorn till att det görs en analys av vad kunskapsresultaten beror på (*utvärdering*) och att skolan har ett system för det arbetet?
3. Ser rektorn till att det utformas åtgärder som bygger på analysresultat och som syftar till att förbättra kunskapsresultaten?

2. Underlag för bedömning

2.1. Författningsstöd

De nationella skolförfattningarna anger att skolan har en skyldighet att utveckla sin verksamhet så att den svarar mot uppställda mål. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Rektorn har det övergripande ansvaret för skolans resultat och för att verksamheten som helhet inriktas på att nå

de nationella målen och därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för bl.a. att skolans arbetsformer utvecklas (se vidare 4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, samt 9 kap. skollagen för fristående skolor).

2.2. Forskningsstöd

Det finns en vetenskaplig logik för att uppföljning och utvärdering ska göras för att skolorna ska kunna åstadkomma resultatförbättring. Enligt denna logik är ett bra kvalitetsarbete en förutsättning för förbättrad undervisningskvalitet, åtminstone på sikt. Ett uttryck som ofta återkommer inom skolforskning på området är "framgångsrik skola". Det definieras som en skola "där elevernas prestationer väsentligt överstiger resultaten i skolor i allmänhet med motsvarande villkor, främst med avseende på elevernas socioekonomiska bakgrund"¹. Studier av framgångsrika skolor visar att dessa skolor kännetecknas av att de leds av en rektor som har starkt fokus på elevernas prestationer och har höga förväntningar på eleverna. Vidare pekar studierna på att framgångsrika skolor aktivt använder uppföljning och utvärdering som grund för utveckling av undervisningskvaliteten.

2.3. Bedömningsgrunder

De tre områden som är föremål för granskningen i detta projekt definieras på följande sätt:

Med *uppföljning* menas här en fortlöpande insamling av information om verksamheten. Uppföljning kan baseras på kvalitativa beskrivningar, betyg, sammanställningar av provresultat och andra nyckeltal.

Med *utvärdering* avses här en mer ingående granskning och värdering av verksamheten, dvs. en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Med *åtgärdsarbete* avses här det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån kunskapsresultatutvärdering och i syfte att förbättra resultaten på skolan.

Kvaliteten på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete *bedöms* utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet och dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik.

Hög grad av systematik utmärks av att skolans arbete med uppföljning, utvärdering och åtgärder:

¹ Grosin, L. (2003). Forskning om framgångsrika skolor som grund för skolutveckling. i *Skolutvecklingens många ansikten* (ss. 137-179). Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

- är kontinuerligt och processinriktat; dvs. pågår ständigt och/ eller återkommande och inkluderar olika aggregeringsnivåer på skolan (elev-, grupp* -, samt en övergripande skolnivå)
- präglas av fastlagda rutiner; dvs. skolan har en tydlig planering, ansvarsfördelning, tidplan, dokumentation, verktyg och metoder
- fokuserar på förbättring/ bättre resultat
- i första hand är ett verktyg för ett internt utvecklingsarbete.

*Med grupp menas i denna granskning en aggregering av elevers kunskapsresultat på en mellannivå. Resultat på mellannivå kan följaktligen aggregeras för pojkar och flickor, klass, årskurs, arbetslag, olika ämnen, undervisningsmetoder eller resultat för andra relevanta grupperingar som skolan identifierar.

De metoder och material som utgör grunden för granskningens genomförande är analyser av dokument som skolan inkommit med till Skolinspektionen, en enkät till samtliga lärare som undervisar på skolan i årskurs 1-9 samt intervju med rektor/rektorer.

3. Viktoriaskolan

Viktoriaskolan är en fristående skola med elever från förskoleklass till årskurs 9. Skolan har totalt 220 elever och det finns en klass i varje årskurs. Skolan är belägen i Brickebacken, en stadsdel söder om Örebro centrum. Fröet till skolan såddes 1989 då man började med förskoleverksamhet. Sedan har verksamheten vuxit tills dess att man 2008 hade sin första avgångsklass i årskurs 9. Skolans personal är organiserad i tre arbetslag med en arbetslagsledare i varje lag. Skolan har en rektor och en biträdande rektor. Ledningsgruppen består av rektor och en biträdande rektor samt arbetslagsledarna. Skolan har en kulturprofil som innefattar bild, dans, drama och musik. Skolan beskriver sig som en skola för hela människan med en syn byggd på kristna värderingar och ett lärande genom multipla intelligenser.

De flesta elever kommer från närområdet och de har aktivt sökt sig till skolan vid sin skolstart medan några har tillkommit i de senare årskurserna. Områdets invånare är av personer födda inom och utom Sverige. Bostadsområdet består av både höghus och villor.

När det gäller skolans resultat på de nationella ämnesproven finns dessa redovisade i kvalitetsredovisningen för eleverna i årskurs 3, 5 och 9 för läsåret 08/09.

Följande var skolans resultat för år 2009: I årskurs 3 har 17 elever (av 22) godkänt i svenska och 15 i matematik. För elever i årskurs 5 redovisar skolan att av 20 elever har 18 godkänt i matematik och svenska och 19 i engelska.

För elever i årskurs 9 redovisar skolan att av 18 elever har 14 godkänt i matematik och 17 i svenska och alla i engelska.

Viktoriaskolan har under de två senaste åren haft avgångsklass i årskurs 9. Årskullarna har bestått av tjugo respektive arton elever. Klassernas resultat har legat under riksge-

nomsnittet och kommungenomsnittet i meritvärde, andel elever som är behöriga till nationella program och andel elever som nått målen i alla ämnen.

Det genomsnittliga meritvärdet för elever vid Viktoriaskolan år 2008 och 2009 var 195 respektive 188 poäng, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet för 2009 på 207. Andelen elever som nått målen i alla ämnen samma två år var 65 respektive 56 procent.

Skolan uppvisar skillnader i måluppfyllelse mellan ämnen. De ämnen där flest elever inte nått målen år 2009 var kemi, biologi och idrott. De flesta elever som inte nått målen har kommit till skolan i de högre årskurserna.

Skolinspektionen konstaterar att skolans resultat presenterade i den nationella statistiken är låga. Skolans elevunderlag är att betrakta som litet och detta bör tas i beaktande vid tolkningen av redovisade procentsatser då redan ett fåtal elever gör stora utslag i procenttal i statistiken.

Skolans kunskapsresultat och skillnaderna i måluppfyllelsen mellan ämnen, gör det särskilt viktigt att skolan analyserar vad resultaten beror på och sätter in åtgärder för att förbättra dem.

Utifrån en analys av resultaten på de nationella ämnesproven och skriftliga omdömen har skolan prioriterat insatser i matematik och beskriver i kvalitetsredovisningen ämnets mål, process och resultat.

Rektor beskriver att skolan har en hög ambitionsnivå kring elevers kunskapsutveckling *" om man ska säga att man är nöjd med sin skolas kunskapsresultat då ska ju alla elever ligga på bästa möjliga slutresultat och slutbetyg, ett MVG så klart, då skulle man ju vara nöjd"*.

4. Skolinspektionens bedömning

4.1. Samlad bedömning av skolan

Skolan uppfyller väl de krav som ställs på verksamheten när det gäller en genomtänkt strategi och systematik kring uppföljning, utvärdering och åtgärder.

I granskningen framkommer att skolans rektor i hög grad tar det övergripande ansvaret för arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärder utifrån utvärderingar av elevernas kunskapsresultat och att det präglas av fastlagda rutiner, en tydlig ansvarsfördelning, tidplaner samt dokumentation. Därmed bedöms arbetet i dessa avseenden väl uppfylla de krav som ställs på verksamheten. Såväl uppföljning som utvärdering och åtgärder fungerar bra på elev-, årskurs- och skolnivå.

Skolan arbetar fortlöpande med kunskapsutveckling och andra mål som skolan fokuserat på. Genom återkommande diskussioner, möten och genom rektorns övergripande ansvar blir arbetet systematiskt och en naturlig process i skolans vardag. I intervju med rektorn samt med stöd av svaren från lärarenkäten och i viss mån genom kvalitetsredovisningen har det framkommit hur viktigt kvalitetsarbetet och kunskapsuppföljning anses vara på skolan. Den brist som uppmärksammats är kopplad till avsaknad av en redovisning av måluppfyllelsen i fler ämnen än matematik i kvalitetsredovisningen.

Även i arbetet med utvärdering och åtgärdsplanering utifrån en analys av kunskapsresultaten bedöms Viktoriaskolan ha ett gott arbete som uppfyller kraven på systematik. Kvalitetsarbetet för kunskapsutveckling löper som en röd tråd genom alla årskurserna och upprätthålls genom rektorns tydliga ledning och de kontinuerliga skolgemensamma pedagogiska diskussionerna med alla lärare. All dokumentation av processen kring arbetet gör också att lärare vet vad som förväntas av dem och när.

Skolinspektionen bedömer att Viktoriaskolan bedriver ett i hög grad systematiskt arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsresultat, samt med de åtgärder som sätts in för att förbättra resultaten. Samtidigt uppvisar skolan låga kunskapsresultat. Då skolan endast har haft två årskullar i årskurs 9 är det dock mycket svårt att dra några långtgående slutsatser vare sig när det gäller kunskapsresultattendensen eller i vilken mån det kvalitetsarbete skolan bedriver har påverkat eller skulle ha kunnat påverka skolans resultat i en positiv riktning. Skolinspektionen vill uppmana skolan att fortsätta sitt redan påbörjade arbete kring förbättring av elevernas kunskapsresultat.

4.2. Uppföljning av elevernas kunskapsresultat

I detta avsnitt granskas om det sker en systematisk insamling och beskrivning av information om elevernas kunskapsresultat.

På Viktoriaskolan redovisas kunskapsresultaten i alla ämnen på elev-, klass- och skolnivå men skolan har valt att inte beskriva dessa i kvalitetsredovisningen. Rektorn och lärarna har kontinuerlig uppföljning av varje elevs resultat i alla ämnen för att kunna se vilka elever som når målen och vilka som behöver stöd

Rektorn beskriver hur lärarna arbetar fortlöpande med att följa elevernas kunskapsutveckling. Det sker genom bl. a. prov, presentationer, tester och hemprov. För att kontinuerligt kunna följa elevernas kunskapsutveckling använder lärarna sig av "handmål", som är kortsiktiga fortlöpande mål, utbrutna ur kursplanerna. Två gånger per år dokumenterar lärarna genom individuella utvecklingsplaner (IUP) och de skriftliga omdömen alla elevers kunskapsutveckling. Lärarna rapporterar även till rektorn för varje elev, klass och ämne två gånger per år. Skolan kallar det en ämnesbedömning. Rektorn har då ett samlat material på elev-, klass- och skolnivå. På skolnivå arbetar man även med att följa upp och analysera resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 3, 5 och 9 samt betygen för årskurs 9. Det görs en gång per år.

För två år sedan utvecklade skolan sina skriftliga omdömen då man byggde upp avcheckningspunkter för de olika årskurserna och alla ämnen. Det betyder enligt rektorn att skolans personal arbetar enligt en handlingsplan för hur skolan ska följa upp kunskapsresultaten. I denna beskrivs vad och hur lärarna ska mäta, vad man ska göra om en elev kommer efter och vilka åtgärder man ska ta till. I granskningens lärarenkät kan man se att alla lärare, både i de lägre och i de högre årskurserna, svarat ja på frågan om

skolan tagit fram bedömningskriterier för alla ämnen och att man redovisat enskilda elevers kunskapsresultat genom skriftliga omdömen.

Den ovan nämnda handlingsplanen utarbetades av rektorn och elevvårdsteamet. Lärarna gavs också tillfälle att ge synpunkter som ledde till förändringar i förslaget. Planen och arbetet med kunskapsuppföljning är inte statiskt utan kan revideras och utvecklas i takt med skolans utveckling och behov.

Skolan har en genomtänkt strategi kring kvalitetsarbetet som bedrivs i alla årskurserna och arbetet görs på samma sätt oavsett om man undervisar på de högre eller lägre årskurserna. Det finns även uttalade avstämningstidpunkter där lärare och rektorn förväntas samla in material, analysera och bestämma över åtgärder. Skolan har också arbetat med alla ämnen och brutit ner de nationella kursplanemålen till lokala kursplanemål, vilket hjälpt dem med utvecklingen av de skriftliga omdömena. Rektorn ansvarar och leder arbetet.

Måluppfyllelsen i matematik redovisas i kvalitetsredovisningen för alla årskurser, vilket ger en samlad bild av resultaten i matematik genom alla årskurser. Redovisningen av matematik innefattar förutom resultat även analys och åtgärder som ska vidtas som en följd av analysen. Övriga ämnen redovisas som nämnts ovan inte i kvalitetsredovisningen.

Bedömning: Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med uppföljning av elevernas kunskapsresultat väl uppfyller de krav avseende ett systematiskt arbete. Rektorn är väl medveten om sitt ansvar och leder och tar i hög grad ansvar för processen som präglas av väl fungerande rutiner som gäller för alla årskurser och arbetet sker kontinuerligt. Lärarna dokumenterar kunskapsresultaten på elevnivå vilka sedan sammanställs till klass- och skolnivå av rektorn. Dokumentation görs i första hand för intern utveckling och mestadels med hjälp av andra instrument än kvalitetsredovisningen. Detta medför bl.a. att matematikämnet är det enda kunskapsämne som kan utläsas från kvalitetsredovisningen. Detta bör enligt Skolinspektionens bedömning åtgärdas.

4.3. Utvärdering av kunskapsresultaten

I detta avsnitt granskas om det på skolan sker en systematisk analys och värdering av elevernas kunskapsresultat för att finna förklaringar och kunna vidta relevanta åtgärder.

Enligt lärarenkäten och rektorsintervjun görs analyser på såväl elev-, klass-, som skolnivå.

Utvärdering görs på elevnivå av läraren inför utvecklingssamtalen då elevens kunskapsutveckling diskuteras och återkopplas till både elev och vårdnadshavare. Det finns forum för analyssamtal för lärarna vid de pedagogiska caféerna, inom arbetslagsträffar eller då hela kollegiet diskuterar skolans resultat och frågar sig "*varför har det blivit som det har blivit?*" På skolnivå görs en djupare utvärdering av resultaten i förhållande till de nationella målen och de nationella ämnesproven i årskurs 3, 5 och 9 av

rektorn. Detta dokumenteras i interna skoldokument. Resultaten av de fördjupade utvärderingarna analyseras på skolnivå av rektorn och ledningsgruppen. Skolans styrelse är också engagerad i analysarbetet och diskuterar med rektorn. Lärarna gör analyser på elevnivå men deltar också i samtal med rektorn om skolans och klassernas utvärderingar. Denna rutin för utvärdering finns också dokumenterad i skolans årscykel för kvalitetsarbetet samt i ett dokument kallat "Utvärderingar och mätningar" tillsammans med en tydlig ansvarsfördelning. Rektorn leder och deltar i skolans arbete med utvärdering av kunskapsresultat vilket leder till att hon får en helhetsbild av skolsituationen. Med hjälp av detta bedömer rektorn var särskilda åtgärder ska sättas in för vissa klasser eller vissa elever om problemen inte kan lösas inom arbetslaget. Skolans utvärdering är också grunden för de fokusområden och ämnen som skolan ska arbeta extra mycket med. Materialet används mest för det interna utvecklingsarbetet men också för information till eleven och vårdnadshavaren.

I Viktoriaskolan arbetade man gemensamt arbetade olika dokument och rutiner när skriftliga omdömen infördes i lagen bl.a. underlag för skriftliga omdömen, dokument för uppföljningar, åtgärder för ökad måluppfyllelse samt skolplan. Skolan har dokumenterat hur kvalitetsarbetet ska utföras under året, dvs. beskrivit en årscykel. Skolans rektorn tar i hög grad ansvar och arbetar aktivt för att kvalitetsprocessen ska fungera fortlöpande och nämner att *"allting som vi gör när vi tittar på elevernas kunskapsresultat är ju i syfte att förbättra deras möjligheter att nå målen i högre grad"*.

Bedömning: Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med utvärdering av elevernas kunskapsresultat väl uppfyller de krav som ställs på verksamheten när det gäller en genomtänkt strategi och systematik kring utvärdering. Rektorn är väl medveten om sitt ledningsansvar för den övergripande för processen. Skolan har väl fungerande rutiner och dokumentation som gäller för alla årskurser och arbetet sker kontinuerligt fortlöpande på elev-, klass- och skolnivå. Kunskapsuppföljningsprocessen och rutinerna är relativt nya på Viktoriaskolan, men arbetet löper som en röd tråd genom alla årskurserna.

4.4. Åtgärder utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten

I detta avsnitt granskas om skolan har en systematik i arbetet med att utforma åtgärder utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten.

I lärarenkäten svarar lärarna enligt att skolans åtgärder bygger på en analys av kunskapsresultaten vilket också rektorn i intervjun bekräftar.

I detta arbete följer lärarna också skolans plan kallad *"Årscykel för kvalitetsarbete"*. Efter att analysen av kunskapsresultaten är klar görs en åtgärdsplanering som leds av rektorn.

Åtgärdsarbetet på individnivå uppmärksammas minst två gånger per år, i och med utvecklingssamtalen men kan vara oftare beroende av elev och resursbehov. För alla elever även de högpresterande eleverna finns kunskapsutvecklingen beskriven i de

individuella utvecklingsplanerna (IUP) så att de vet hur de kan komma vidare, dvs. nå högre mål på kunskapsstegen. För de elever som inte når målen skrivs åtgärdsprogram och för dem är uppföljningsintervallet oftare kortare. På årskursnivå och skolnivå fördelas resurser och planeras åtgärder läsårsvis, om inte akuta situationer uppkommer som kräver omfördelningar. Förutsättningar för stöd och åtgärder ser likadana ut för både de lägre och högre årskurserna på individnivå men *"fokus ligger primärt i de yngre åldrarna i matematik och svenska"* säger rektorn.

Rektorn fördelar resurser i samarbete med personalen. Eftersom man endast arbetat med denna modell under två år så vill man från skolans sida inte dra några generella slutsatser. I intervjun säger rektorn att om man *"gör förbättringsåtgärder generellt på skolan så vet man att det tar, ja kanske fem år minst innan det satt sig"*. Man omprövar ständigt instrumentet och metoder för att komma fram till något som fungerar ännu bättre för skolans kvalitetsarbete och förbättrade kunskapsresultat. Arbetet med kvalitet och kunskapsresultat fortgår ständigt och är viktigast för det interna arbetet men även för elever, föräldrar, styrelsen, kvalitetsredovisningen och övriga intressenter, menar rektorn.

Ett exempel på en åtgärd utifrån analys är fokuseringen på matematikämnet som skolan har. Det gjordes efter att resultatet och delproven på nationella ämnesprovet i matematik analyserats på skolan och det visade sig att en del av elevernas förståelse och kunskap inom ämnet inte var så bra.

Skolan arbetar med åtgärder utifrån de tidigare nämnda handlingsplanerna för skolans kvalitetsarbete och kunskapsuppföljning. Kvalitetsarbetet är väl dokumenterat i handlingsplanerna, där det finns deadlines för uppföljning av olika slags resultat och mätningar samt en tydlig ansvarsfördelning beskriven. Resultaten från lärarnas uppföljning och analys på individnivå i alla ämnen, används endast internt i skolverksamheten och visas inte externt. Materialet har stor betydelse för det interna utvecklingsarbetet, för att utveckla personalens kompetens, planering och resursfördelning för att slutligen leda till en förbättring av elevernas kunskaper. Enligt rektorn är ett gott kvalitetsarbete *"A och O"* för att kunna förbättra resultaten.

Bedömning: Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat väl uppfyller de krav på systematik som ställs på verksamheten. Kunskapsuppföljningsprocessen och rutinerna är relativt nya på Viktoria-skolan men arbetet genomsyrar alla årskurserna och arbetet görs på samma sätt oavsett om det gäller de högre eller lägre årskurserna. Processen finns dokumenterad i skolans årscykel för utvärdering och mätning tillsammans med en tydlig ansvarsfördelning. Rektorn tar ansvar för åtgärdsarbetet genom att fördela resurser och fokusera på vissa åtgärder på skol-, klass- och elevnivå.

På Skolinspektionens vägnar

Bertil Karlhager
Enhetschef

Yvonne Hoffmann
Föredragande